

Nr. 173 din 12 octombrie 2020

DECLARAȚIA CALM
în legătură cu politica fiscală pentru anul 2021 și noua intenție a Guvernului de a
plafona/exclude taxele locale

În atenția:

Președintelui RM

Prim-ministrului RM

Organelor de drept

Tuturor candidaților la funcția de președinte și clasei politice din RM

Mass-media

AUTONOMIA LOCALĂ ȘI INTERESUL PUBLIC SUNT DIN NOU ÎN PERICOL!

CALM a discutat problema în cauză în cadrul ședinței Consiliului de administrare din 12.10.2020, cu participarea majorității covârșitoare a membrilor și constată cu o profundă îngrijorare că poziția Ministerului Finanțelor este total neîntemeiată, ilegală, disproporțională, selectivă, manipulative și chiar provocatoare. Ceea ce nu face față unei instituții publice de stat care trebuie să acționeze în limitele legii, prudent, responsabil, în interes public general și în baza unor analize serioase și de sistem. În special, CALM declară următoarele:

1. **Dezaprobam și respingem cu fermitate această tentativă repetată a unor cercuri obscure susținute de unii funcționari din cadrul Ministerului Finanțelor, de a plafona/anula taxele locale, ca fiind o acțiune provocatoare, contrară Constituției și angajamentelor internaționale în domeniul autonomiei locale, precum și care afectează enorm imaginea guvernării.** Regretăm că în loc de măsuri de consolidare a autonomiei locale și descentralizării, promise, deja a doua oară, pe parcursul doar a acestui an, Ministerul Finanțelor și Guvernul, sunt implicate, într-un joc periculos, ilegal și anticonstituțional, cu elemente evidente de coruptibilitate/trafic de influență și care prejudiciază enorm interesul public general, angajamentele internaționale, colectivitățile locale și relația dintre Guvern și APL.
2. **Suntem profund indignați de aroganța, lipsa de respect și aluziile/învinuirile absolut nefondate în adresa APL în acte de corupție, din partea unor reprezentanți ai Ministerului Finanțelor în cadrul unor emisiuni TV.** Amintim respectivelor demnitari de stat că cele mai mari probleme din acest stat din ultimii ani sunt cauzate anume din cauza incompetenței și acțiunilor/inacțiunilor

instituțiilor de la nivel central. NICIDECUM NU DIN CAUZA APL! Că furtul miliardului, laundromatul, arestările și presiunea judiciară din partea organelor de control asupra mediului de afaceri și APL, lipsa unei justiției credibile, sunt o realitate tristă care se datorează, funcționarilor/instituțiilor centrale, inclusiv reprezentanților Ministerului Finanțelor care au făcut parte din diferite structuri de monitorizare și au participat la luarea deciziilor abuzive, acoperirea furturilor/privatizărilor ilicite, etc.

3. **Constatăm cu o profundă îngrijorare că Ministerul Finanțelor vine cu măsuri de politică fiscală, FĂRĂ a avea o abordare complexă și FĂRĂ a avea, cel puțin, o analiză minimă necesară a impactului acestor măsuri.** Fapt recunoscut de către reprezentantul Ministerului Finanțelor în cadrul unei emisiuni TV. În special, s-a recunoscut că la moment nu există o viziune clară asupra plafoanelor care vor fi stabilite și impactului lor asupra bugetelor locale. NU există o claritate/evaluare NICI în privința prejudiciului cauzat prin anularea unor taxe locale; NU există o claritate în privința mecanismului de finanțare a drumurilor locale/comunale în caz de anulare a taxei rutiere, etc. **Ce fel de document de politică poate fi acesta, dacă nu conține analiza de impact și restul elementelor obligatorii pentru o politică publică, conform legii. Mai degrabă seamănă a o aventură, amatorism și provocare crasă, decât o politică publică.** Iar pentru a vedea efectul unor astfel de "politici" și abordări, este suficient de a analiza situația impozitului pe terenuri care a fost plafonat în așa mod că din anul 1999 și până în prezent (peste 20 de ani) nu a fost ajustat. Bugetele locale fiind lipsite de resurse, iar cetățenii și mediul de afaceri, fiind lipsiți de servicii publice și condiții necesare pentru viață/activitate normală.
4. **Taxele locale, în realitate, NU reprezintă o problemă pentru mediul de afaceri din Republica Moldova, care se confruntă cu totul alte probleme fundamentale și de sistem.** Aducem la cunoștință tuturor că sondajul realizat de Camera de Comerț Americană în Moldova, cu sportul metodologic a PwC, în perioada 30 martie – 6 aprilie curent, pe un eșantion de 315 companii, la capitolul ce vizează propunerile fiscale, în vederea depășirii crizei economice generate de situația epidemiologică, nu conține nicio propunere în vederea plafonării taxelor locale, ci doar a propunerii venite din partea unui respondent de scutire de la impozite și taxe locale. Ceilalți, 191 de respondenți au înaintat propuneri în special vizând taxele și impozitele de stat care chiar și așa, regretabil, nu și-au găsit nicio reflectare în proiectul politicii fiscale elaborate de minister. Deci, în loc ca Ministerul Finanțelor să vină cu politici fiscale cu adevărat în susținerea mediului de afaceri, ei au hotărât să mimeze, să trișeze și să acționeze doar în interesul unor agenți economici mari, influenți, monopoliști. În detrimentul interesului public/cetățeanului, APL/bugetelor locale și a majorității mediului de afaceri, în special cel mic și mijlociu.
5. **Suntem uimiți de "Magnitudinea" sau "Seriozitatea" abordărilor la care știe autoritatea de resort să promoveze politicile fiscale într-o perioadă de criză economică și sanitară fără precedent!** Suma încasărilor planificate din aplicarea taxelor locale reprezintă doar 1,4% din totalul veniturilor din taxe și impozite planificate pentru anul în curs în bugetul de stat și bugetele locale. Or, chiar și așa, aproximativ jumătate din această sumă revine mun. Chișinău și Bălți. Această situație indică mai mult asupra intenției de promovare a unor interese pecuniare înguste și nu a unei politici fiscale autentice, îndreptate spre susținerea mediului de afaceri. Cât de serioase sunt abordările Guvernului și cât de afectat este mediul de afaceri, dacă taxele

locale constituie doar 1,4 % din toate veniturile bugetare? Iar dacă mai excludem mun. Chișinău și Bălți, ajungem la o cifră derizorie de 0,4%, care nicidecum nu poate constitui o problemă și influența mediul de afaceri. Oare interesele cui, în acest caz, promovează Ministerul Finanțelor prin plafonarea taxelor locale și anularea altora? Cazinouri, Jocuri de NOROC? PECO? Angroșiști? Sau toate aceste categorii împreună?

6. **Argumentul Ministerului Finanțelor și grupurilor de interese care stau în spatele său precum că APL fac presiuni asupra mediului de afaceri este unul fals, scos din context și contrar realităților existente.** În realitate, anume autoritățile locale sunt cele mai interesate să atragă cât mai multe investiții în localitățile sale, să creeze locuri de muncă și să mențină relații corecte cu agenții economici. Astfel încât să-i intereseze să activeze în localitate, precum și să le sporească gradul de implicare în viața societății, mai ales că la aprobarea cotelor impozitelor și taxelor locale APL organizează consultări, audieri publice și alte întruniri cu actorii respectivi. **În același timp, anume inițiativa plafonării taxelor locale ar crea inechitate și imprevizibilitate pentru mediul de afaceri la nivel local. Deoarece ar egala contribuțiile atât pentru agenții economici mari cât și pentru cei mici și mijlocii.** Deci, la nivel local, există un echilibru și suficiente instrumente de echilibrare/eliminare a potențialilor acte de abuz. Iar cazurile excepționale și izolate confirmă regula și urmează a fi examinate în mod separat. Prin urmare, orice aluzie asupra faptului că APL fac presiuni asupra mediului de afaceri sunt neîntemeiate, lipsite de substanță și vorbesc despre faptul că autorii acestor afirmații greșite nu cunosc modul de organizare și funcționare a APL, sunt deconectați de realități și/sau acționează cu rea credință.
7. **Stabilirea mărimii taxelor locale este competența exclusivă a APL și Ministerul Finanțelor sau Parlamentul nu este în drept să se amestece în această competență exclusivă a APL.** Referitor la argumentul că APL stabilesc taxe nejustificat de mari, este unul neîntemeiat și neargumentat. În primul rând, majoritatea Consiliilor locale, care sunt organe decizionale, inclusiv în problema taxelor locale, sunt formate, de regulă, cu o participare masivă/majoritară din reprezentanți ai mediului de afaceri local. Totodată, APL aplică taxele reieșind din specificul fiecărei activități, contribuțiile acestora la buget și alte aspecte. Nu pot fi generalizate criteriile pe întreg teritoriul țării, neținând cont de alte particularități, activități rurale sau urbane, cerere și ofertă, zonă industrială sau agricolă și multe, multe alte aspecte. Iar exemplul impozitului funciar, care din anul 1999 rămâne neajustat la realități, este unul elocvent privind impactul/efectul unor astfel de ”plafonări” negândite care, ulterior, pe termen scurt și mediu, vor afecta negativ enorm bugetele locale și, în general, dezvoltarea locală.
8. **Nu există niciun argument economic în vederea promovării plafonării taxelor locale.** CALM, inclusiv în urma consultării membrilor, comunică faptul că veniturile fiscale ale APL reprezintă 9% din veniturile fiscale ale Bugetului public National. 2/3 din veniturile fiscale ale APL (68%) sunt reprezentate de defalcările din impozitul pe venit. Încasările din aplicarea taxelor pentru servicii specifice reprezintă un 1% din veniturile fiscale ale BPN. Din totalul taxelor pentru servicii specifice, 48,4% sunt încasate de Primăria Chișinău și alte 7,1% de către primăria Bălți. Încasările din aplicarea acestor taxe pentru restul APL reprezintă doar aproximativ 44,5% din total, sau mai puțin de 0,5% din veniturile fiscale ale Bugetului Public National. Suma

încasată la nivel de toate APL în 2019 din taxele locale a constituit 457,1 mln. lei, ceea ce din totalul bugetelor APL de 16723,4 mln. lei constituie 2,7%. Prin urmare, există bănuială rezonabilă că această inițiativă reprezintă un lobby pentru promovarea intereselor economice ale unor agenți economici concreți, de regulă monopolști, în detrimentul comunităților locale și nicidecum o acțiune de îmbunătățire a condițiilor generale economice la nivel de țară, inclusiv promovarea afacerilor mici și mijlocii la nivel local. Din contra, toate datele indică faptul că cei mai mari perdanți vor fi anume reprezentanții mediului de afaceri mic și mijlociu.

9. **Referințele la experiența internațională și, în special, la cea din României este total deplasată, selectivă și ruptă din context**

Regretăm faptul că Ministerului Finanțelor, în loc să apeleze la practicile internaționale pozitive în domeniul descentralizării și consolidării autonomiei locale, încerca să aducă în evidențe experiențe rupte din context și nu întotdeauna cele mai reușite și bune de preluat. Astfel, în lipsa de analize și argumente serioase, se încearcă să se apeleze la experiența internațională, fără o analiza profundă și fără a studia atent contextul social, economic și juridic din țările respective. Plus, fără a lua în considerație cadrul constituțional relevant al Republicii Moldova. În special, atragem atenție asupra faptului că în țările UE modul de finanțare a APL și accesul lor la fonduri investiționale/de dezvoltare este total diferit și incomparabil. Spre deosebire de aceste țări, APL din Republica Moldova, au un acces extrem de limitat la fonduri, cele existente sunt extrem de centralizate și politizate, iar APL, de regulă, sunt lăsate singure în fața problemelor privind atragerea de investiții și asigurarea contribuțiilor. Totodată, în cazul României, așa numita "plafonare" în esență poartă un caracter simbolic, deoarece în realitate, APL sunt în drept să mărească valoarea taxelor locale până la 300%, după necesitate. Însă și în această situație, colegii din România și alte țări UE, insistă asupra faptului că acest sistem NU este adecvat și corespunzător principiilor autonomiei locale și spiritului Cartei Europene a Autonomiei locale.

10. **Anularea taxei rutiere și includerea ei în accize, generează mai multe riscuri și probleme pentru bugetele locale, la care politica fiscală NU oferă careva răspunsuri clare.** Amintim tuturor că întreținerea drumurilor locale și comunale, reprezintă o competență proprie a APL pentru care Guvernul este obligat să asigure acoperire financiară. În ultimii câțiva ani, la acest capitol au existat progrese semnificative, legate de transformarea taxei pentru drumuri într-o sursă de venit certă și stabilă la bugetele locale, destinată drumurilor. Ceea ce a adus schimbări vizibile și pozitive în comunitățile noastre locale la capitolul calitatea drumurilor. Însă, prin anularea taxei pe drumuri și includerea lui în acciză, are loc o centralizare evidentă și apar o serie de riscuri și probleme, care pot afecta mult capacitatea bugetelor locale de a presta serviciul public respectiv. În special, conform unor experți, taxa rutieră, care intră integral în bugetul local, nu va mai ajunge la administrațiile publice locale. Totodată, un alt risc la care NU există nici un răspuns clar la moment, reprezintă faptul că Fondul Rutier, din care se finanțau drumurile locale/raionale, se va afla în zonă de risc. Deoarece, pentru că taxa rutieră era un venit garantat pentru drumuri, iar acciza, chiar dacă legea spune că este un venit care trebuie să meargă doar în anumită cotă la drumuri. Însă, experiența din ultimii cinci ani arată că Guvernul, lejer, prin Parlament, prin vot, a făcut derogări de la această lege. Și în loc să aloce 60-80% din accize pentru drumuri, a alocat 32-37%. Deci, în ultimii cinci ani de zile, Fondul

Rutier a fost prejudiciat cu circa șase miliarde de lei. De asemenea, valoarea accizului la produsele petroliere indicat în politica fiscală pentru 2021 nu conține și valoarea taxei rutiere eliminate (în acest sens nu există, cel puțin, o descriere concludentă). În această situație, care este garanția că APL vor primi finanțarea adecvată pentru drumurile locale/comunale? Nici la aceasta întrebare, politica fiscală NU vine cu careva viziune sau claritate.

11. **Plafonarea taxelor locale va afecta esențial capacitatea APL de a atrage investiții și a asigura contribuții la proiecte investiționale.**

Majoritatea proiectelor și finanțărilor accesibile APL pentru atragerea investițiilor în infrastructură în prezent cer o contribuție de la 10% până la 50%. Iar taxele locale, pentru multe APL, constituiau una din sursele importante de completare și asigurare a contribuției respective. Însă, în lipsa unei viziuni și politici ale statului/Ministerului Finanțelor în problema asigurării cofinanțării respective din partea APL (conform experienței României și altor țări EU), plafonarea taxelor locale reprezintă o lovitură suplimentară asupra capacității și posibilităților APL de a atrage investiții și a soluționa efectiv problemele cetățenilor.

12. **Procesul de elaborare a politicii fiscale a fost unul netransparent, neparticipativ, selectiv și formal.** Atragem atenție că CALM/APL, contrar legii, NU au participat nici într-un fel în procesul de elaborare a propunerilor pentru politica fiscală, nefiind consultați în modul corespunzător și în prealabil. Totodată, consultarea de către Ministerul Finanțelor care este obligatorie, conform legii și Cartei Europene a autonomiei locale, a fost, de fapt, MIMATĂ și FORMALĂ. Unica ședință având loc la somația CALM și doar cu câteva zile înainte de publicarea politicii fiscale, fără a ține cont de poziția CALM. Acest comportament al Ministerului Finanțelor fiind unul descalificator și care a redus enorm credibilitatea sa față de APL.

Prin urmare, CALM cere:

1. Excluderea din politica fiscală a măsurilor de plafonarea și anularea taxelor locale, dar și respectarea deciziei Curții Constituționale din 2014.
2. Oferirea scuzelor publice din partea Ministerului Finanțelor pentru aroganță și învinuirea neîntemeiată a APL în acte de corupție (de către reprezentantul Ministerului Finanțelor în cadrul unei emisiuni TV).
3. Cerem prezentarea mecanismului de finanțare a drumurilor publice locale/comunale și garantarea prin lege a unor volume de finanțare în corespundere cu necesitățile de la nivel local.
4. Cerem includerea, revizuirea și ajustarea titlului VI și VII al Codului Fiscal, în conformitate cu noul sistem de finanțe publice locale centrat pe venituri, precum și includerea unor măsuri concrete și reale de consolidare a bazei fiscale în politica fiscală pentru anul 2021.
5. Cerem restabilirea dialogului instituționalizat, direct, efectiv și permanent între Ministerul Finanțelor și CALM, precum și prin repunerea în funcțiune a grupului de lucru CALM – Ministerului Finanțelor.
6. Cerem intervenția și luarea de poziție din partea Președintelui RM, Prim-ministrului RM, tuturor candidaților la funcția de Președinte al RM și întregii clasei politice, în

vedere neadmiterii încălcării principiilor constituționale ale autonomiei locale și apărării reale a drepturilor și intereselor colectivităților locale și APL.

În cazul în care vocea APL NU va fi auzită, aducem la cunoștința autorităților și opiniei publice decizia CALM de a folosi toate mijloacele democratice de apărare a autonomiei locale, drepturilor și intereselor colectivităților locale, inclusiv prin acțiuni de protest.

Adoptat și agreat de către Consiliul de Administrare al CALM

12.10.2020

Președintele CALM
Tatiana BADAN

Directorul executiv al CALM
Viorel FURDUI

